

НАКНАДА ТРОШКОВА СТЕЧАЈНОГ УПРАВНИКА

ЈЕЛЕНА ТОДИЋ, СУПЕРВИЗОР АЛСУ

УВОД

Накнада трошкова стечајног управника би требало да је јасно дефинисан концепт трошка стечајног поступка. У периоду од тзв. стечајне реформе из 2004/2005. године (доношење Закона о стечајном поступку, установљење професије лиценцираних стечајних управника, оснивање регулаторног тела, државне институције за стечајног управника у већински државним и друштвеним правним субјектима), накнада трошкова стечајног управника прописана је на скоро исти начин. Међутим, пракса је показала да се стечајни прописи у вези са накнадом трошкова стечајног управника нису у довољној мери поштовали у пракси и да и данас постоје разлике у поступању по привредним судовима.

Са друге стране, поред награде стечајног управника, накнада трошкова је предмет контроле и других државних органа, када је у фокусу пословање стечајног управника као предузетника.

Припремајући се за обраду ове теме, из разговора са стечајним управницима, примећено је да у одређеном делу постоји извесно незадовољство стечајних управника које би се најјасније могло описати следећим речима „да се ситуација на терену променила“.

У намери да истражим који су узроци промена и које су то промене са којима се суочавају стечајни управници поводом накнаде трошкова, у наставку ће бити приказана регулатива којом је уређена накнада трошкова стечајног управника почев од 2005. године, као и важеће стечајне прописе у овој области.

Такође, предмет овог рада је и судска пракса у вези са темом, као и резултати испитивања стечајних управника о поступању са трошковима стечајног поступка и обавезама стечајне масе, а посебно са одређивањем накнаде трошкова стечајног управника по привредним судовима у Републици Србији.

Илустрације ради, биће приказани и примери из праксе, као и шта је то што у вези са накнадом трошкова стечајног управника контролише Агенција за лиценцирање стечајних управника (у даљем тексту: Агенција), као и други државни органи.

РЕГУЛАТОРНИ ОКВИР

Накнада трошкова регулисана је Законом о стечају („Службени гласник РС“, бр. 104/09, 99/11 – др. закон и 71/12 – одлука УС), Правилником о основама и мерилима за одређивање награде за рад и накнаде трошкова стечајних управника („Сл. гласник РС“, бр. 1/11 и 10/12) и Кодексом етике за стечајне управнике („Службени гласник РС“, број 11/10).

Најзначајније одреднице у вези са правима и обавезама стечајног судије и стечајног управника поводом накнаде трошкова, као и начином и поступком одређивања саме накнаде су:

- I. *Стечајни управник **има право** на накнаду стварних трошкова (члан 34. став 1. Закона о стечају).*
- II. *Накнада трошкова **спада у трошкове стечајног поступка** (члан 103. став 1. тачка 2) Закона о стечају).*
- III. *Накнада трошкова **одређује се према стварним трошковима** које је стечајни управник имао у обављању послова, у складу са **Правилником о основама и мерилима за одређивање награде за рад и накнаде трошкова стечајних управника** (члан 34. став 7. Закона о стечају).*
- IV. *Стечајни управник подноси стечајном судији **план трошкова стечајног поступка и обавеза стечајне масе за наредни месец** (члан 27. став 1. тачка 9) Закона о стечају).*
- V. *Стечајни управник **не може захтевати или примати било какву врсту накнаде, нити остваривати право на другу добит или корист** за обављање послова из делокруга стечајног управника, **изузев награде за рад и накнаде трошкова** које одобри суд (члан 7. став 4. Кодекса етике за стечајне управнике).*

ПРАВИЛНИК О ОСНОВАМА И МЕРИЛИМА ЗА ОДРЕЂИВАЊЕ НАГРАДЕ ЗА РАД И НАКНАДЕ ТРОШКОВА СТЕЧАЈНИХ УПРАВНИКА (2005 – 2015)

Први Правилник о основама и мерилима за одређивање награде за рад и накнаде трошкова стечајних управника (у даљем тексту: Правилник о награди и накнади) је, заједно са Националним стандардима и Кодексом етике, донет **2005. године** ("Сл. гласник РС", бр. 43/05), након доношења Закона о стечајном поступку ("Сл. гласник РС" бр. 84/04, који је ступио на снагу 1. августа 2004. године, у примени од 2. фебруара 2005. године).

Правилник о награди и накнади први пут је измењен **2008. године** ("Сл. гласник РС", бр. 24/08).

Након доношења Закона о стечају (који је ступио на снагу 24. децембра 2009. године, у примени од 23. јануара 2010. године) донета су остала подзаконска акта¹ и измењени су Национални стандарди и Кодекс етике из 2005. године, док се следећа измена Правилника о награди и накнади догодила **2011. године**.

Последња измена Правилника о награди и накнади извршена је **2012. године** ("Сл. гласник РС", бр. 1/11 и 10/12).

Имајући у виду наведено, Правилник о награди и накнади је до сада најчешће мењани подзаконски стечајни акт. Главни разлог честих измена је питање уређивања обрачуна награде стечајних управника.

Правилник	Пропис на снази
2005	1. јун 2005 - 15. март 2008
2008	15. март 2008 - 21. јануар 2011
2012	(2011) 22. јануар 2011 - 17. фебруар 2012 (2012) 18. фебруар 2012 -

У наставку је дат преглед измена у наведеним верзијама Правилника о награди и накнади, с тим да ће измене правилника из 2011. и 2012. године бити третиране као једна измена, јер се измена у 2012. године у целости односила на одређивање награде за рад стечајних управника.

---

¹ (1) Правилник о програму и начину полагања стручног испита за обављање послова стечајног управника, (2) Правилник о начину издавања и обнављања лиценце за обављање послова стечајног управника, (3) Правилник о условима и начину избора стечајних управника методом случајног одабира, (4) Правилник о утврђивању националних стандарда за управљање стечајном масом, (5) Правилник о основама и мерилима за одређивање награде за рад и накнаде трошкова стечајних управника, (6) Правилник о начину спровођења реорганизације унапред припремљеним планом реорганизације и садржини тог плана, (7) Правилник о начину обављања стручног надзора над радом лиценцираних стечајних управника, (8) Правилник о службеној легитимацији супервизора

Врста накнаде/измене Правилника	2005	2008	2011/2012
Накнада у поступку банкротства	<p>Накнада обухвата:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. путне трошкове, 2. телефонске рачуне, 3. канцеларијски материјал, 4. трошкове за стручно и техничко особље из канцеларије стечајног управника и 5. трошкове стручних лица или других лица које је стечајни управник ангажовао у конкретном стечајном поступку. <p>Када је за стечајног управника именована специјализована институција, стварни трошкови стечајног управника обухватају и стварне трошкове лица која у име и за рачун те институције као стечајног управника обављају послове.</p>	<p>Стечајни управник има право на накнаду стварних трошкова који су директно везани за конкретан поступак банкротства, и то:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. путних трошкова, 2. трошкова телефонских рачуна, 3. трошкова канцеларијског материјала и 4. трошкова на име ангажовања стручних лица од стране стечајног управника за потребе конкретног стечајног поступка. <p>Када је за стечајног управника именована специјализована институција, стварни трошкови обухватају и стварне трошкове на име ангажовања лица која у име и за рачун те институције, као стечајног управника, обављају одговарајуће послове.</p>	<p>Стечајни управник има право на накнаду стварних трошкова који су директно везани за конкретан поступак банкротства, и то:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. путних трошкова, 2. трошкова телефонских рачуна, 3. трошкова канцеларијског материјала и 4. трошкова на име ангажовања стручних лица од стране стечајног управника за потребе конкретног стечајног поступка. <p>Када је за стечајног управника именована специјализована институција, стварни трошкови обухватају и стварне трошкове на име ангажовања лица која у име и за рачун те институције, као стечајног управника, обављају одговарајуће послове.</p>
Накнада у поступку реорганизација	<p>Када је подносилац плана реорганизације стечајни управник, накнада стечајног управника утврђује се планом реорганизације.</p> <p>Ако је стечајни управник подносилац плана реорганизације, он има право да захтева накнаду трошкова које је имао услед припреме за подношење плана реорганизације.</p>	<p>Накнада трошкова у поступку реорганизације обухвата све трошкове прописане чланом 12. овог правилника.</p> <p>У поступку реорганизације, накнада трошкова стечајног управника чини саставни део плана реорганизације.</p> <p>Ако је стечајни управник подносилац плана реорганизације, он има право да захтева и надокнаду трошкова које је имао у вези са припремом плана реорганизације.</p>	<p>Накнада трошкова у поступку реорганизације обухвата све трошкове које обухвата накнада трошкова у поступку банкротства, наведене у члану 12. овог правилника.</p> <p>У поступку реорганизације накнада трошкова стечајног управника чини саставни део плана реорганизације.</p> <p>Ако је стечајни управник подносилац плана реорганизације, он има право да захтева и накнаду трошкова које је имао у вези са припремом плана реорганизације.</p>
Накнада трошкова у случају промене стечајног управника	<p>Висина награде и накнаде за рад стечајног управника који је разрешен, одређује се у складу са одобреним завршним извештајем стечајног управника а према процени обима посла који је обавио разрешени стечајни управник у односу на укупни обим посла који је потребан за окончање стечајног поступка, уз умањење сразмерно времену које је потребно новоименованом стечајном управнику за упознавање са детаљима претходно вођеног поступка.</p>	<p>Висина награде и накнаде трошкова за рад стечајног управника који је разрешен одређује се истовремено са одобравањем завршног извештаја стечајног управника, а према процени обима посла који је обавио разрешени стечајни управник у односу на укупни обим посла који је био потребан за окончање стечајног поступка.</p>	<p>Висина награде и накнаде трошкова за рад стечајног управника који је разрешен одређује се истовремено са одобравањем завршног извештаја стечајног управника, а према процени обима посла који је обавио разрешени стечајни управник у односу на укупни обим посла који је био потребан за окончање стечајног поступка.</p>

Накнада привременог стечајног управника

Према Правилнику о награди и накнади из 2005. године, награда и накнада за рад привременог стечајног управника одређивала се на исти начин као и награда и накнада у случају промене стечајног управника, као и да се награда и накнада за рад привременог стечајног управника исплаћује из аванса који је положио подносилац предлога за покретање стечајног поступка. Касније верзије правилника нису садржале одредбе о накнади привременог стечајног управника, већ је то питање уређено Законом о стечају.

Примена Правилника о награди и накнади

Претходна верзија Правилника о награди и накнади примењује се на обрачун награде и накнаде трошкова стечајног управника у стечајним поступцима у којима је до дана ступања на снагу новог правилника решење о главној деоби стечајне масе постало правноснажно.

СУДСКА ПРАКСА

Одговори на питања привредних судова који су утврђени на седници Одељења за привредне спорове Привредног апелационог суда одржаној дана 26.11.2014. и 27.11.2014. године и на седници Одељења за привредне преступе и управно-рачунске спорове одржаној дана 3.12.2014. године - Судска пракса привредних судова - Билтен бр. 4/2014

Питање

На који начин, односно путем којих параметара, обрачунавати трошкове горива стечајних управника који користе сопствено возило у службене сврхе, обзиром да се стечајни управници позивају на аналогну примену Уредбе о накнади трошкова и отпремнини државних службеника и намештеника ("Сл. гласник РС", бр. 98/07)

Одговор

Путни трошкови стечајног управника који користи сопствено возило се не могу обрачунавати применом Уредбе о накнади трошкова и отпремнини државних службеника и намештеника, јер стечајни управник није лице запослено у државним органима и није именовано и постављено лице, у складу са цитираном уредбом.

Стечајни управник има право на накнаду путних трошкова у висини цене просечне потрошње горива, као и на име амортизације за своје возило и стечајни судија одређује у сваком конкретном случају колико ови трошкови износе.

Решење Привредног апелационог суда, број 7 Пвж. 611/14 од 4. децембра 2014. године

....Из цитиране одредбе члана 27. став 1. тачка 9) Закона о стечају произилази обавеза стечајног управника да стечајном судији доставља месечни план трошкова стечајног поступка и обавезе стечајне масе за наредни месец. Из одредбе члана 18. став 1. тачка 4) Закона о стечају

произилази да стечајни судија има обавезу да одобри трошкове стечајног поступка и обавезе стечајне масе пре њихове исплате.

Ниједном одредбом Закона о стечају није предвиђена обавеза стечајног судије да о плану трошкова одлучује решењем или закључком. Међутим, уколико стечајни судија, након достављања плана трошкова за наредни месец и донесе одлуку којом одобрава предложени план трошкова, та одлука по својој природи није одлука којом се одлучује о стечајном поступку, већ је закључак, којим је само дата сагласност за планиране трошкове у наредном месецу, а против закључка није дозвољена жалба и приговор, како је то и предвиђено чланом 45. став 4. Закона о стечају.

На основу овако одобреног плана трошкова, без обзира да ли је донет у форми решења или у форми закључка, стечајни управник не може вршити исплате трошкова за тај месец за који је трошкове планирао. **Да би исплатио трошкове стечајног поступка или обавезе стечајне масе, стечајни управник је дужан да, пре исплате, поднесе захтев стечајном судији са доказима о основу и висини трошкова стечајног поступка и обавезе стечајне масе, о ком захтеву стечајни судија одлучује решењем, против ког решења је дозвољена жалба, сходно члану 46. Закона о стечају.** У решењу из члана 18. став 1. тачка 4) Закона о стечају, којим одобрава исплату трошкова стечајног поступка и обавезе стечајне масе, пре него што стечајни управник приступи њиховој исплати, **стечајни судија је дужан да образложи из којих разлога одобрава трошкове, односно из којих разлога не одобрава наведене трошкове....**

Решење Привредног апелационог суда, број 7 Пвж. 114/15 од 11. марта 2015. године

....Из цитиране одредбе члана 12. став 1. Правилника о основама и мерилима за одређивање награде за рад и накнаде трошкова стечајних управника недвосмислено произилази да стечајном управнику припадају само они трошкови који су директно везани за конкретан стечајни поступак и то трошкови који су стварни, а што подразумева да су ти трошкови стварно и настали. Основ и висина тих трошкова, морају се доказати. Наведена одредба Правилника о основама и мерилима за одређивање награде за рад и накнаде трошкова стечајног управника не предвиђа одређивање паушалних трошкова за рад стечајног управника...

Двадесеттреће саветовање судија привредних судова Републике Србије, Радни материјал, Златибор, септембар 2015. године

6. Питање:

Уколико се стечајни поступак спроводи на територији на којој се налази пребивалиште стечајног управника и седиште његове приватне канцеларије, да ли управнику треба дати било какве трошкове превоза.

Одговор:

Стечајном управнику који спроводи стечајни поступак у месту свог пребивалишта и седишту његове канцеларије припадају путни трошкови, као вид накнаде.

Одредбом члана 103. став 1. тачка 2. Закона о стечају, прописано је да трошкови стечајног поступка обухватају између осталог и награде и накнаде стечајном управнику и/или привременом стечајном управнику.

Одредбом члана 12. став 1. и члана 14. став 1. Правилника о основама и мерилима за одређивање награде за рад и накнаде трошкова стечајних управника („Службени гласник РС“, бр. 1/2011 и 10/2012), прописано је да стечајни управник има право на накнаду стварних трошкова који су директно везани за конкретан поступак банкротства и то: путних трошкова, трошкова телефонских рачуна, трошкова канцеларијског материјала и трошкова на име ангажовања стручних лица од стране стечајног управника за потребе конкретног стечајног поступка. Накнада трошкова у поступку реорганизације обухвата све трошкове које обухвата накнада трошкова у поступку банкротства, наведене у члану 12. овог Правилника.

Одредбама члана 5. – 9. Правилника о накнади трошкова у судским поступцима у Глави II предвиђени су трошкови сведока, вештака, тумача и стручног лица, а у Глави IV трошкови странке у поступку, што би се аналогно могло применити и на стечајног управника у погледу врсте трошкова. Одредбама члана 5. – 9. поменутог Правилника, прописано је да путне трошкове чине трошкови путовања учесника у поступку средством јавног превоза од места пребивалишта, односно боравишта до места извршења радње и трошкове повратка, као и трошкови путовања унутар места пребивалишта. Надокнађују се трошкови путовања најкраћим путем и најекономичнијим средством јавног превоза. Путни трошкови надокнађују се у висини стварних издатака за путовање, који се утврђују на основу превозне карте или на други погодан начин. Путни трошкови не надокнађују се учеснику у поступку који има право на сталну бесплатну возњу у јавном превозу. Учеснику у поступку који има право на повластицу у јавном превозу надокнађују се само стварни издаци за путовање. Ако средство јавног превоза не постоји, не саобраћа у погодно време или из других разлога није доступно, путни трошкови надокнађују се према броју пређених километара најкраћим путем (у даљем тексту: километража). Километража се надокнађује у износу од 25% од цене 1 л горива по пређеном или започетом километру.

Одредбом члана 22. истог Правилника, прописано је између осталог да трошкови који странци припадају по Закону о парничном поступку, надокнађују се у складу са чл. 4. – 15. Правилника.

Из изнетог се може закључити да у описаној ситуацији трошкови путовања унутар места пребивалишта припадају стечајном управнику у висини стварних издатака који се утврђују на основу превозне карте или на други погодан начин. Ако средство јавног превоза не постоји, трошкови се надокнађују према броју пређених километара најкраћим путем. Наведено из разлога, јер се стечајном управнику, када је у питању накнада трошкова поступка, може признати положај странке у поступку.

7. Питање:

Ако стечајни управник користи свој мобилни телефон и тврди да користи исти за потребе вођења конкретног стечајног поступка или пак више стечајних поступака да ли му треба признати трошкове коришћења мобилног телефона?

Одговор:

Стечајни управни има право на накнаду стварних трошкова, па и трошкова на име испостављених телефонских рачуна (по основу фиксне или мобилне телефоније), који су директно везани са конкретним поступком банкротства или реорганизације. Наведено произилази из одредбе члана 12. став 1. и члана 14. став 1. Правилника о основама и мерилима за одређивање награде за рад и накнаде трошкова стечајног управника, где је прописано да стечајни управник има право на накнаду стварних трошкова који су директно везани за конкретан поступак банкротства и то: путних трошкова, трошкова телефонских рачуна, трошкова канцеларијског материјала и трошкова на име ангажовања стручних лица од стране стечајног управника за потребе конкретног стечајног поступка. Накнада трошкова у поступку реорганизације обухвата све трошкове које обухвата накнада трошкова у поступку банкротства, наведена у члану 12. овог Правилника.

У смислу одредбе члана 27. став 1. тачка 9. Закона о стечају, стечајни управник подноси стечајном судији план трошкова за наредни месец, а **стечајни судија може, у вези члана 18. став 1. тачка 5. истог закона, закључком одредити, односно ограничити износ планираних трошкова по основу утрошка телефонских импулса.** У моменту одобравања трошкова пре исплате, у смислу члана 18. став 1. тачка 4) Закона о стечају, стечајни судија доноси решење којим одобрава стварно настале трошкове. Наведено је у складу са одредбом члана 34. ст. 6. и 7. Закона о стечају, где је прописано да стечајни судија може решењем одобрити месечни износ награде и накнаде трошкова стечајном управнику, који мора бити сразмеран дужностима и резултатима рада стечајног управника. Накнада трошкова одређује се према стварним трошковима које је стечајни управник имао у обављању послова, у складу са основама и мерилима за одређивање висине награде и накнаде трошкова.

8. Питање:

Да ли стечајним управницима уколико воде стечајне поступке изван седишта своје приватне канцеларије треба одобрити трошкове превоза сопственим возилом и да ли му треба одобрити трошкове амортизације сопственог возила или им одредити накнаду у висини превозне аутобуске карте?

Одговор:

Стечајном управнику је могуће одобрити трошкове превоза сопственим возилом, уколико у месту опредељења средства јавног превоза не постоје.

Одредбом члана 12. став 1. и члана 14. став 1. Правилника о основама и мерилима за одређивање награде за рад и накнаде трошкова стечајних управника, прописано је да стечајни управник има право на накнаду стварних трошкова који су директно везани за конкретан поступак банкротства и то: путних трошкова, трошкова телефонских рачуна, трошкова канцеларијског материјала и трошкова на име ангажовања стручних лица од стране стечајног управника за потребе конкретног стечајног поступка. Накнада трошкова у поступку реорганизације обухвата све трошкове које обухвата накнада трошкова у поступку банкротства, наведена у члану 12. овог Правилника.

Аналогом применом Правилника о накнади трошкова у судским поступцима, који у члану 9. у вези члана 22. став 1. прописује права странке на трошкове ако средство јавног превоза не постоји, не саобраћа у погодно време или из других разлога није доступно, **путни трошкови странке у поступку надокнађују се према броју пређених километара најкраћим путем (у даљем тексту: километража). Километража се надокнађује у износу од 25% од цене 1 л горива по пређеном или започетом километру. Из изнетог произилази да се управнику не може одобрити трошак амортизације сопственог возила**, већ да му припадају права које има странка у поступку у смислу одговарајућих одредаба Закона о парничном поступку и поменутог Правилника. Наиме, према мишљењу правне теорије **стечајни управник стиче положај странке ad hoc када се одлучује о његовим правима у поступку па и о праву на награду и накнаду трошкова.**

СТРУЧНИ НАДЗОР АГЕНЦИЈЕ ЗА ЛИЦЕНЦИРАЊЕ СТЕЧАЈНИХ УПРАВНИКА

Супервизори Агенције прате рад стечајног управника у сваком предмету, са становишта примене прописа којима се уређује стечај и то нарочито анализом:

Битне околности које се узимају у обзир су:

- ✓ фаза стечајног поступка;
- ✓ величина и сложеност стечајног поступка;
- ✓ дужина трајања стечајног поступка;
- ✓ анализа и увид у тромесечни писани извештај о току стечајног поступка и о стању стечајне масе (у даљем тексту: тромесечни извештај стечајног управника), и то у:
  - табелу и коментар табеле *2б Списак готовинских одлива по основу трошкова стечајног поступка и обавеза стечајне масе,*
  - спецификацију улазних рачуна,
  - спецификацију одлива и изводе са рачуна стечајног дужника за извештајни период;
- ✓ упоредна анализа накнаде трошкова стечајног управника и појединих трошкова стечајног поступка и обавеза стечајне масе (трошкови горива и мазива, трошкови поште и телефона, текуће одржавање, дневнице и путни трошкови и остали трошкови стечајне масе);
- ✓ увид у доказе за стварно настале трошкове (фактуре стечајног управника предузетника по основу накнаде трошкова стечајног управника)

- ✓ постојање одобрења трошкова стечајног поступка и обавеза стечајне масе за исплате евидентиране у извештају, као и одобрења прелиминарног износа накнаде трошкова стечајног управника;
- ✓ поштовање приоритета у плаћању (трошкови стечајног поступка – обавезе стечајне масе – исплатни редови)
- ✓ анализа поступања стечајног управника у свим стечајним поступцима у којима је именован.

У поступку стручног надзора над радом стечајног управника, у вези са трошковима поступка, укључујући и накнаду трошкова стечајног управника, од кључног значаја је постојање одобрења трошкова од стране стечајног судије.

У случају да одобрење није дато, или је стечајни управник исплату извршио пре подношења предлога за одобрење, у околностима утврђених неправилности, супервизор Агенције подноси предлог за покретање дисциплинског поступка.

Са друге стране, када је одобрење трошкова дато, а у поступку стручног надзора је утврђено да за трошкове не постоји одговарајућа документација или веза са активностима стечајног управника или стечајном масом, супервизор Агенције неће дати предлог за покретање дисциплинског поступка, али ће образложење спорне околности навести у извештају о извршеном испитивању рада стечајног управника и о томе обавестити стечајног управника и стечајног судију.

За разлику од стручног надзора Агенције, у поступку пореске контроле се проверава следеће:

- ✓ основ за приходе стечајног управника предузетника, по основу награде и накнаде трошкова (одобрење од стране судије, фактуре стечајног управника предузетника, рачуни који су основ за издавање фактуре, као и провера да се исти рачуни не користе по више основа);
- ✓ утврђивање и наплата пореза (тзв. паушалци, књигаши и ПДВ обвезници).

ПРИМЕРИ ИЗ ПРАКСЕ

У поступку стручног надзора Агенције, уочена су поступања стечајних управника која су оцењена као поступање супротно одредбама стечајних и других прописа, односно као неправилности у раду конкретног стечајног управника у конкретном стечајном поступку. Наводим неке од њих, ради илустрације:

- у оквиру накнаде трошкова стечајног управника, исплаћивани су:
  - трошкови електричне енергије, комуналних услуга, телефонских рачуна, који сви гласе на стан стечајног управника;
  - трошкови осигурања од професионалне одговорности стечајног управника;
  - трошкови обнове лиценце за обављање послова стечајног управника и пореза и доприноса који терете стечајног управника као предузетника;

- трошкови набавке рачунара и рачунарске опреме на име стечајног управника;
- трошкови на име закупа пословног простора;
- трошкови накнаде адвокату ангажованом од стране стечајног управника као предузетника, у ситуацији када је стечајни управник није доказао да је адвокат наведену услугу фактурисао стечајном управнику, као и да је стечајни управник са свог рачуна исплатио адвокатске услуге, а све у оквиру одобрених трошкова накнаде стечајном управнику од стране стечајног судије;
- трошкови накнаде ангажованом лицу, када стечајни управник није доказао да је са свог рачуна исплатио конкретно ангажовано лице, које је притом ангажовано по Уговору о делу са стечајним дужником, која обавеза представља обавезу стечајне масе;
- трошкови набавке електронске базе прописа, судске праксе, службених мишљења, који нису у функцији конкретног стечајног поступка, већ у функцији унапређења и одржавања професионалног знања стечајног управника, а што стечајни управник треба да финансира из својих средстава, а не на терет стечајне масе;
- рачуни за утрошак горива/телефонски рачуни гласе на стечајног управника – предузетника (и који као такви могу бити књижени једино као трошкови стечајног поступка), а књижени су на терет обавеза стечајне масе (где се могу књижити једино трошкови који гласе на стечајног дужника);
- стечајни управник у истом предмету исплаћује путем накнаде трошкова стечајног управника, поред осталог, трошкове горива и трошкове закупа возила, док у оквиру обавеза стечајне масе исплаћује поново трошкове горива и трошкове такси услуга, са рачуна стечајног дужника на рачун стечајног управника – предузетника.

Ради приказа праксе по привредним судовима у Републици Србији, у вези са трошковима стечајног поступка и обавезама стечајне масе, у оквиру чега и накнаде трошкова стечајног управника, у табели испод приказан је преглед поступања, како стечајних управника, тако и стечајних судија по овом питању.

Преглед је искључиво информативног карактера и сачињен на основу информација добијених из разговора са укупно 32 стечајна управника, по два са територије сваког привредног суда. Критеријуми за избор стечајних управника ради анкетања били су следећи: стечајни управници са искуством (по броју и сложености стечајних поступака у којима су именовани), стечајни управници који сарађују са свим или скоро свим судијама у конкретном привредном суду, стечајни управници којима у досадашњем раду нису изречене мере од стране Дисциплинског већа Агенције.

Питања која су постављана односила су се на следеће:

1. На који начин се одређује износ накнаде трошкова стечајног управника;
2. Да ли стечајни управник подноси стечајном судији месечни план трошкова;
3. Да ли стечајни судија одобрава план трошкова месечни стечајног управника;
4. Да ли стечајни судија даје одобрење стварно насталих трошкова пре исплате;

5. Да ли се стечајном судији достављају докази за стварно настале трошкове уз захтев за одобрење пре исплате;
6. Да ли стечајни судија решењем усваја тромесечни извештај стечајног управника.

Општи утисак је да је поступање по судовима различито, као и да је до разлика у поступању дошло у последњем кварталу 2014. године (по неким стечајним управницима након обиласка привредних судова од стране представника Привредног апелационог суда).

Даље, у судовима који су променили праксу у вези са одобравањем трошкова, у смислу да више није било само одобравања поднетих планова трошкова већ се почело са одобравањем трошкова пре исплате, у првом периоду дошло је до извесне конфузије и уходавања, као и да се у одређеном броју привредних судова после извесног периода престало са захтевањем подношења доказа као основа за стварно настале трошкове ради одобравања пре њихове исплате.

Такође, значајан број стечајних управника је истакао да за подношењем доказа нема потребе, јер стечајне судије имају поверење у стечајне управнике, као и да судије имају разне механизме за повремену контролу наведених доказа. Тако нпр. повремено се од стечајних управника захтева подношење доказа у случају појединих значајнијих износа трошкова стечајног поступка или обавеза стечајне масе, или се у првих годину до годину и по дана не захтева подношење доказа, да би се потом износ накнаде свео на минимум или обуставио.

Привредни суд	Месечни план трошкова	Стечајни судија			
		Одобрење плана трошкова	Одобрење исплате стварно насталих трошкова	Достављање доказа за стварно настале трошкове	Усвајање тромесечног извештаја
Београд	✓	✓	/	/	/
Ваљево	✓	✓	/	/	/
Зајечар	✓	✓	/	/	/
Зрењанин	✓	✓	/	/	/
Крагујевац	✓	/	✓	/	/
Краљево	✓	/	✓	/	/
Лесковац	✓	✓	/	/	/
Ниш	✓	/	✓	✓	/
Нови Сад	✓	✓	/	/	✓
Панчево	✓	✓	/	✓	✓
Пожаревац	✓	✓	/	/	/
Сомбор	✓	✓	/	/	/
Сремска Митровица	✓	✓	✓	/	/
Суботица	✓	/	✓	✓	/
Ужице	/	/	✓	✓	/
Чачак	✓	/	✓	✓	/

Према наводима стечајних управника, у свим привредним судовима, накнада трошкова стечајног управника одређује се на предлог стечајног управника, зависно од величине и сложености конкретног стечајног поступка, као и од удаљности имовине стечајног дужника од места у ком је канцеларија стечајног управника.

Даље, месечни планови трошкова подносе се у свим привредним судовима, осим у Привредном суду у Ужицу.

Даље, у 10 од 16 привредних судова (62%), месечни планови трошкова се одобравају решењем или закључком стечајног судије, док се у преосталом броју случајева (6/16) може десити следеће:

- поднети месечни план трошкова се само прими у суду,
- поднети месечни план трошкова се прими у суду у више примерака, од чега се 1 примерак враћа стечајном управнику са потписом стечајног судије,
- стечајни судија решењем констатује да је стечајни управник извршио своју законску обавезу и да је судија примио к знању које трошкове стечајни управник планира за одређени месец,
- стечајни судија решењем одобрава и планиране и стварно настале трошкове пре исплате.

Даље, у 44% привредних судова (укупно 7), стечајни судија одобрава исплату стварно насталих трошкова пре исплате, док у преосталих 9 привредних судова то није случај.

Даље, у 31% привредних судова (укупно 5), стечајни управници достављају доказе за стварно настале трошкове уз захтев за одобрење трошкова пре исплате, док се у преосталом броју докази не достављају или се доставља спецификација трошкова или се достављају докази за поједине трошкове по захтеву стечајног судије.

На крају, стечајни судија решењем усваја тромесечни извештај стечајног управника у укупно 2 привредна суда.

ЗАКЉУЧАК

Појам и начин одређивања накнаде трошкова стечајног управника није се мењао од 2005. године. Законом о стечају, посебно Правилником о накнади и награди, одређено је из чега се накнада трошкова стечајног управника може састојати и на који начин се трошкови стечајног поступка одобравају.

У пракси је очигледно била пренебрегнута одредба члана 18. став 1. тачка 4) Закона о стечају - да стечајни судија одобрава трошкове стечајног поступка и обавезе стечајне масе пре њихове исплате. Са друге стране било је устаљено одобравање месечног плана трошкова од стране стечајног судије, иако закон није предвидео ту обавезу. С тим у вези, у одређеном броју привредних судова започета је примена одредаба наведеног члана Закона о стечају, односно стечајне судије одобравају трошкове стечајног поступка и обавезе стечајне масе пре њихове

исплате, док се пријем месечног плана трошкова констатује као испуњење законске обавезе стечајног управника.

Поред тога, извесно је да поједине стечајне судије не врше у довољној мери контролу стварно насталих трошкова пре исплате, у смислу сагледавања доказа за наведене трошкове, као и да поједини стечајни управници злоупотребљавају позицију накнаде трошкова стечајног управника, тиме што континуирано врше исплате трошкова који никако не могу бити садржани на овој позицији, али и мешају трошкове стечајног поступка и обавезе стечајне масе на начин супротан одредбама стечајних прописа.

Из тога се може закључити да је и даље поверење опредељујући фактор сарадње стечајног судије и стечајног управника, када је реч о трошковима стечајног поступка и обавезама стечајне масе, а самим тим у у вези са накнадом трошкова стечајног управника.

Накнада трошкова стечајног управника, са друге стране, задире и у пословање стечајног управника – предузетника, чиме чини стечајног управника доступним за контролу других државних органа ван стечајног поступка, из чега произлази да је неопходно да стечајни управници имају у документацији доказе за трошкове чија се накнада врши, по одобрењу стечајног судије, на терет стечајне масе конкретног стечајног поступка.

Имајући у виду наведено, веома је важно да је веза између трошкова који су основ за исплату по основу накнаде трошкова стечајног управника и стечајног поступка који стечајни управник заступа и чије послове води - јасна, лако утврдива и поткрепљена одговарајућом документацијом.

Зато што то, поред осталог, упућује да стечајни управник обавља своје послове с пажњом доброг стручњака, у складу са стечајним и другим прописима, да поступа поштено и у доброј намери у свим аспектима свог рада, као и да није укључен у послове који имају обележја корупције.

Рад је припремљен за семинар „Накнада трошкова стечајног поступка“ у организацији Агенције за лиценцирање стечајних управника уз подршку Програма за правне и правосудне реформе у Србији Немачке организације за међународну сарадњу (ГИЗ) и Привредне коморе Крушевац, који се одржава у Крушевцу 8. децембра 2015. године